

Gulyk G.S., Dubovich I.A. Legal, Social, Environmental and Economic Preconditions for Greening of Education in Ukraine

Attention is paid to scientific and educational processes of training students which is focused on their environmental competence in accordance with the requirements of sustainable development. The regulatory frameworks and socio-environmental-economic preconditions for greening of education in Ukraine analyzed. The essence of the concept of "greening education" explained. It is stated that greening of education (including higher education) is the main tool that will provide training of specialists and forming of their professional competence in line with the environmental requirements of sustainable development. The main challenges of implementing the concept of greening education in Ukraine discussed.

Keywords: greening of education, experts in sustainable development, professional environmental competence, education for sustainable development.

УДК 338.24.01

Доц. Е.А. Кульчицька, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ПЕРЕДУМОВИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ НАУКОВОГО ПАРКУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІСОТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ УКРАЇНИ

Висвітлено особливості функціонування в Україні інноваційних структур, які входять до переліку загальнодержавної та регіональної інноваційної інфраструктури, наведено порівняльний аналіз стану розвитку регіональної інноваційної інфраструктури та результатів її діяльності. Також проаналізовано передумови створення наукового парку на базі потужностей Національного лісотехнічного університету та проаналізовано перспективи провадження інноваційної діяльності у його межах.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, інноваційна структура, інноваційна діяльність, інноваційний проект, науковий парк.

Постановка проблеми. На думку науковців, одним з найбільш вдалих варіантів організації інноваційної діяльності на рівні малих та середніх інноваційно активних підприємств є реалізація інноваційних проектів у межах середовища інноваційних структур [9]. Саме інноваційні структури, за належного рівня підтримки наукового та бізнес-середовища, а також місцевих і державних органів влади, можуть підвищити ефективність перебігу інноваційних процесів, що в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки є запорукою не росту чи розвитку, а виживання, як окремо взятого суб'єкта господарювання, так і держави загалом. З огляду на це, питання пошуку таких форм організації та провадження інноваційної діяльності для суб'єктів господарювання лісового комплексу України є надзвичайно актуальним та потребує детальнішого вивчення.

Аналіз останніх досліджень. Питання аналізу інноваційної діяльності та всебічного оцінювання ефективності її провадження, зокрема, на базі державних чи регіональних інноваційних структур, досліджено у наукових працях, як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед них можна виділити праці О.І. Амоші, Л.Л. Антонюка, О.І. Волкова, В.М. Геця, А.П. Гречана, А.В. Гриньова, І.Г. Єреська, О.Є. Кузьміна, О.О. Лапко, І.В. Новікова, П.Г. Перерви, В.П. Соловйова, Н.І. Чухрай та ін. У їхніх роботах досить ґрунтовно висвітлено особливості розвитку національної та регіональної інноваційної інфраструктури, проаналізовано результати їхньої діяльності та визначено основні пріоритети напрямів їх подальшого розвитку. Проте перспективи розвитку таких

інноваційних структур та особливості провадження діяльності на базі суб'єктів господарювання лісового комплексу України ґрунтовно не досліджено.

Мета дослідження – проаналізувати нормативно-правові та управлінські аспекти провадження в Україні інноваційної діяльності на базі інноваційних структур та їх адаптацію до особливостей провадження інноваційної діяльності суб'єктами господарювання лісового комплексу України.

Основні результати дослідження. Європейський досвід інноваційного розвитку показує, що ринкова конкуренція не є достатньо ефективним важелем стимулювання інноваційної діяльності [9, 10]. Ринкова конкуренція, хоч і стимулює суб'єкти господарювання до пошуку нових способів організації та ведення бізнесу, проте досить часто призводить до значного рівня диверсифікації виробництва вітчизняних товаровиробників і як наслідок – до часткової, а подекуди – повної відмови від виробництва наукомісткої та високотехнологічної продукції. Саме тому, визначальною в стимулюванні інноваційної діяльності є участь державних і місцевих органів влади у реалізації політики (державної та регіональної), яка спрямована на розвиток інноваційної інфраструктури (національної та регіональної).

Відповідно до норм чинного законодавства, інноваційна інфраструктура – це сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності [3, с. 1]. Своєю чергою, інноваційна структура – це юридична особа будь-якої організаційно-правової форми, що створена відповідно до законодавства (вид А), або група юридичних осіб, яка діє на основі договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів її учасників (вид Б), з визначеними галуззю діяльності та типом функціонування, орієнтованим на створення та впровадження наукомісткої конкурентоспроможної продукції [2]. Серед основних елементів інноваційної інфраструктури, більшість науковців виділяють такі інноваційні структури [9, 10]:

- державні інноваційні фінансово-кредитні установи;
- венчурні компанії та фонди
- зони інтенсивного науково-технічного розвитку (технополіси);
- інноваційні кластери (галузево-територіальні, міжрегіональні);
- технологічні парки (технопарки);
- наукові та науково-технологічні парки;
- інноваційні центри (технологічні, регіональні, галузеві);
- інкубатори (інноваційні, технологічні, інноваційного бізнесу);
- консалтингові (консультаційні) фірми.

Зазначені інноваційні структури зазвичай беруть участь в інноваційному процесі шляхом не безпосереднього створення інновацій, а тільки управління цим процесом. Вони провадять інноваційну діяльність зазвичай в ролі своєрідних "локомотивів", які формують відповідне сприятливе середовище для інтенсифікації зусиль усіх учасників інноваційного процесу з метою виведення на ринок інновацій. На сьогодні в Україні функціонує національна та регіональна інноваційна інфраструктура, до якої входить понад 160 інноваційних структур, які внесено до державного реєстру інноваційних структур [2]. Варто зазначити, що стан розвитку інноваційної інфраструктури по регіонах України є неоднаковий (табл.).

До числа регіонів з найбільш розвинутою інноваційною інфраструктурою можна віднести м. Київ, Харківську та Одеську обл. У зазначених регіонах функціонує понад 10 інноваційних структур різних видів. Серед найбільш представлених у регіонах України є центри комерціалізації інтелектуальної власності, яких в Україні є близько 50-ти. Найбільша їх кількість є в Дніпропетровській та Харківській обл. (4-7 од.), а також у Києві (4 од.). Однією з причин такого неоднорідного розподілу є централізація фінансових ресурсів та функціонування потужних промислових центрів, зокрема у галузях легкої промисловості, машинобудування, приладобудування тощо.

Табл. Стан розвитку інноваційної інфраструктури України [11]

№ з/п	Регіон України	Кількість інноваційних структур по регіонах України, од.										
		Технологічні парки	Наукові парки	Інноваційні бізнес-інкубатори	Інноваційні центри	Інноваційно-технологічні кластери	Небанківські фінансово-кредитні установи	Центри інновацій та трансферу технологій	Центри комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності	Центри науково-технічної і економічної інформації	Інші структури, які працюють в інноваційній сфері	Всього
1	АР Крим ¹	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	3
2	Вінницька	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	3
3	Волинська	-	-	-	2	-	-	1	1	-	-	4
4	Дніпропетровська	1	-	1	2	1	1	-	7	-	7	20
5	Донецька ¹	1	-	1	2	1	1	-	6	-	-	12
6	Житомирська	-	-	-	2	-	-	1	2	1	1	7
7	Закарпатська	-	-	1	1	1	-	1	2	1	-	7
8	Запорізька	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	3
9	Ів.-Франківська	-	-	-	2	-	1	-	2	2	-	7
10	Київська	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
11	Кіровоградська	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	4
12	Луганська ¹	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
13	Львівська	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	4
14	Миколаївська	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	4
15	Одеська	-	-	-	3	1	-	-	4	1	-	9
16	Полтавська	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-	6
17	Рівненська	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	3
18	Сумська	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2
19	Тернопільська	-	-	1	1	-	-	1	3	-	1	7
20	Харківська	1	-	1	2	5	1	1	4	-	1	16
21	Херсонська	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-	5
22	Хмельницька	-	-	-	2	4	-	-	2	-	-	8
23	Черкаська	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2
24	Чернівецька	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	3
25	Чернігівська	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3
26	м. Київ	7	1	1	-	3	-	1	4	-	-	17
27	м. Севастополь ¹	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	3
	Всього	12	1	17	21	20	8	9	49	15	13	164

¹ Тимчасово окуповані території України, згідно з [1].

Відповідно до норм чинного законодавства [2-5, 7], кожна зі зазначених інноваційних структур здійснює діяльність виключно в межах затверджених пріоритетних напрямів їх інноваційної діяльності. Для визначення можливих варіантів реалізації інноваційної діяльності суб'єктами господарювання лісового комплексу України, проаналізовано зазначені пріоритетні напрями інноваційної діяльності та встановлено, що більшість зареєстрованих в Україні інноваційних структур можуть реалізовувати інноваційні проекти (безпосередньо провадити інноваційну діяльність чи надавати умови для провадження інноваційної діяльності в межах преференційних режимів інноваційної діяльності) за такими стратегічними [6] напрямками інноваційної діяльності, які мають пряме чи опосередковане відношення до суб'єктів господарювання лісового комплексу України, а саме:

- освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;
- освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи;
- освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;
- технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;
- широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища;
- розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

Окрім реалізації інноваційних проектів у межах наявної інноваційної інфраструктури, досить перспективним і не менш дієвим напрямом інтенсифікації інноваційної діяльності серед суб'єктів господарювання лісового комплексу України є створення нової спеціалізованої інноваційної структури, яка працювала на базі потужного наукового осередку та мала б зв'язок з виробничими колами лісового комплексу України.

Таким осередком може стати Національний лісотехнічний університет України, який має майже столітню історію становлення та розвитку, потужну наукову школу, визнання як на державному, так і на міжнародному рівнях, а також позитивні результати співпраці з виробничими колами регіонального, державного та міжнародного рівнів у науково-дослідній та дослідно-конструкторській сферах діяльності господарств та організацій лісового комплексу України.

Проаналізувавши наявні перспективи діяльності Національного лісотехнічного університету України в інноваційній сфері як регіональної інноваційної структури, яка буде спеціалізуватися на діяльності суб'єктів господарювання лісового комплексу України, дійшли висновку, що найбільш вдалою організаційно-правовою формою інноваційної структури є науковий парк, який створюється та здійснює свою діяльність відповідно до Закону України "Про наукові парки" [4]. Саме наукові парки є тими інноваційними структурами, які можуть створюватися на базі вищих навчальних закладів IV рівня акредитації і мають право здійснювати інноваційну діяльність, використовуючи науковий потенціал та науково-технічну базу ВНЗ, де вони працюють. Для виконавців проектів наукових парків, відповідно до Закону України "Про наукові парки" [4], передбачається низка митних та інших преференцій. У разі реалізації проектів наукового парку, зареєстрованих відповідно до ст. 15 Закону, наукове, лабораторне і дослідницьке обладнання, а також комплектуючі та матеріали, перед-

бачені проектом наукового парку, що ввозяться науковим парком та партнерами наукового парку для його виконання, звільняються від сплати ввізного мита. Режим звільнення від сплати ввізного мита відповідно до ст. 19 діє протягом терміну реалізації проекту наукового парку, але не більше двох років з дня затвердження номенклатури та обсягів постачання відповідного обладнання, для комплектуючих і матеріалів – протягом одного року. Окрім преференцій щодо сплати ввізного мита, для наукових парків та їх учасників, встановлюється особливий порядок сплати оренди. Ст. 20 визначається, що за проектами наукового парку, реалізація яких передбачає використання приміщень та обладнання вищого навчального закладу, укладається договір оренди на термін, передбачений умовами реалізації проекту наукового парку. При цьому кошти, отримані від оренди такого державного майна, спрямовуються орендодавцю на реалізацію проектів наукового парку.

У підсумку, можна зазначити, що для координації та інтенсифікації зусиль в інноваційній сфері серед органів влади, наукових установ та організацій, а також суб'єктів господарювання лісового комплексу України, у західному регіоні України може бути створений науковий парк на базі потужностей Національного лісотехнічного університету України. Ця інноваційна структура буде функціонувати використовуючи науково-дослідний потенціал та матеріально-технічну базу ВНЗ з метою комерціалізації позитивних результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках в умовах викликів сьогодення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізовані законодавчі та нормативно-правові аспекти провадження в Україні інноваційної діяльності у межах інноваційних структур, а також проведений аналіз стану розвитку вітчизняної інноваційної інфраструктури дають підстави стверджувати про важливість та дієвість такої організаційно-правової форми провадження інноваційної діяльності як інноваційна структура. Також у роботі відзначено недостатність розвитку такої форми провадження інноваційної діяльності серед суб'єктів господарювання лісового комплексу України та окреслено перспективи створення на базі потужностей Національного лісотехнічного університету України однієї з найбільш вдалих форм організації таких інноваційних структур як науковий парк. Перспективними напрямками подальших досліджень є встановлення особливостей побудови інноваційного середовища на базі наукового парку Національного лісотехнічного університету України, а також визначення пріоритетних напрямів його діяльності та перспектив провадження інноваційної діяльності на його базі.

Література

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.14 р., № 1207-7 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.
2. Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів: Постанова КМУ від 22.05.1996 р., № 549. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/549-96-%D0%BF>.
3. Про інноваційну діяльність: Закон України від 23.03.2010 р., № 40-15 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
4. Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 р., № 1563-17 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>.

5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 06 січня 2011 р., № 1977-12. зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.
6. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: закон України від 16 січня 2003 р., № 433-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003. – № 13. – Ст. 93.
7. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р., № 991-14 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
8. Про утворення Державного комітету України з питань науково-технічного та інноваційного розвитку: Постанова КМУ від 7 квітня 2010 р., № 290 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/290-2010-%D0%BF>.
9. Соловійов В.П. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: монографія / В.П. Соловійов, Г.І. Кореняко, В.М. Головаток. – К.: Вид-во "Фенікс", 2008. – 224 с.
10. Стояновський А.Р. Особливості організації моніторингу діяльності інноваційних структур в умовах економічних реформ: монографія / А.Р. Стояновський. – Тернопіль: Вид-во ТНТУ ім. Івана Пулюя, АСУ, 2012. – Зарєстрована у ДНТБ України від 09.07.12 р., № 23. – 263 с.
11. Стояновський А.Р. Розвиток інноваційної інфраструктури по регіонах України / А.Р. Стояновський // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2012. – № 727. – С. 373-380.

Кульчицкая Е.А. Предпосылки и перспективы создания научного парка в Национальном лесотехническом университете Украины

Освещены особенности функционирования в Украине инновационных структур, которые включены в перечень общегосударственной и региональной инновационной инфраструктуры, приведен сравнительный анализ развития региональной инновационной инфраструктуры и результатов ее деятельности. Также проанализированы предпосылки создания научного парка на базе мощностей Национального лесотехнического университета и проанализированы перспективы проведения инновационной деятельности в его пределах.

Ключевые слова: инновационная инфраструктура, инновационная структура, инновационная деятельность, инновационный проект, научный парк.

Kulchytska E.A. Preconditions and Prospects of Science Park Creation at Ukrainian National Forestry University

Some features of innovative structures functioning in Ukraine, included in the list of national and regional innovation infrastructure, were explained. Comparative analysis of regional innovation infrastructure development and consequences of its activities were presented. The preconditions for the Science Park creation at the facilities of the National Forestry University were also analyzed, as well as the prospects of innovation activity implementation within it.

Keywords: innovation infrastructure, innovation structure, innovative activity, Science Park.

УДК 303.09.003.1

Доц. А.О. Мавріна, канд. екон. наук;

доц. Ю.В. Войцеховська, канд. екон. наук;

доц. Г.Р. Копець, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Розглянуто основні підходи до сутності соціальної відповідальності бізнесу, економічні причини її формування та розвитку, а також сучасні концепції корпоративної відповідальності. Обґрунтовано позитивні ефекти та суперечності впровадження корпоративної соціальної відповідальності для організації і суспільства. Показано залежність між рівнем і розміром соціальних благ, які надаються компаніями, та розміром і ефективністю їх економічної діяльності. Зосереджено увагу на необхідності впровадження концепції соціальної відповідальності у бізнес-стратегію компанії.